

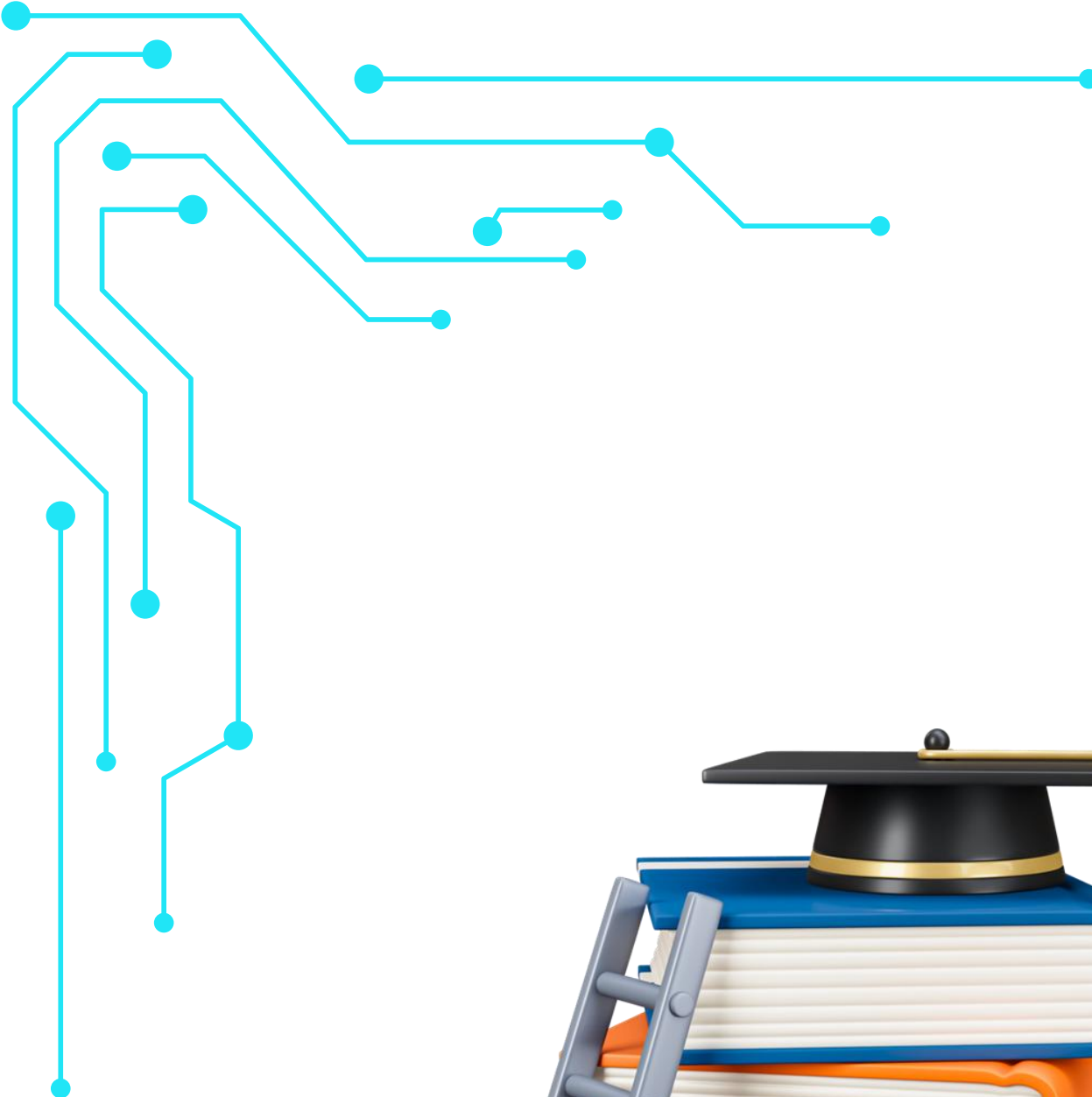

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA'LIMNI
RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKA ILMIY-METODIK
MARKAZI

ANIQ FANLARNI O'QITISHDA LOYIHAGA VA MUAMMOGA ASOSLANGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARI

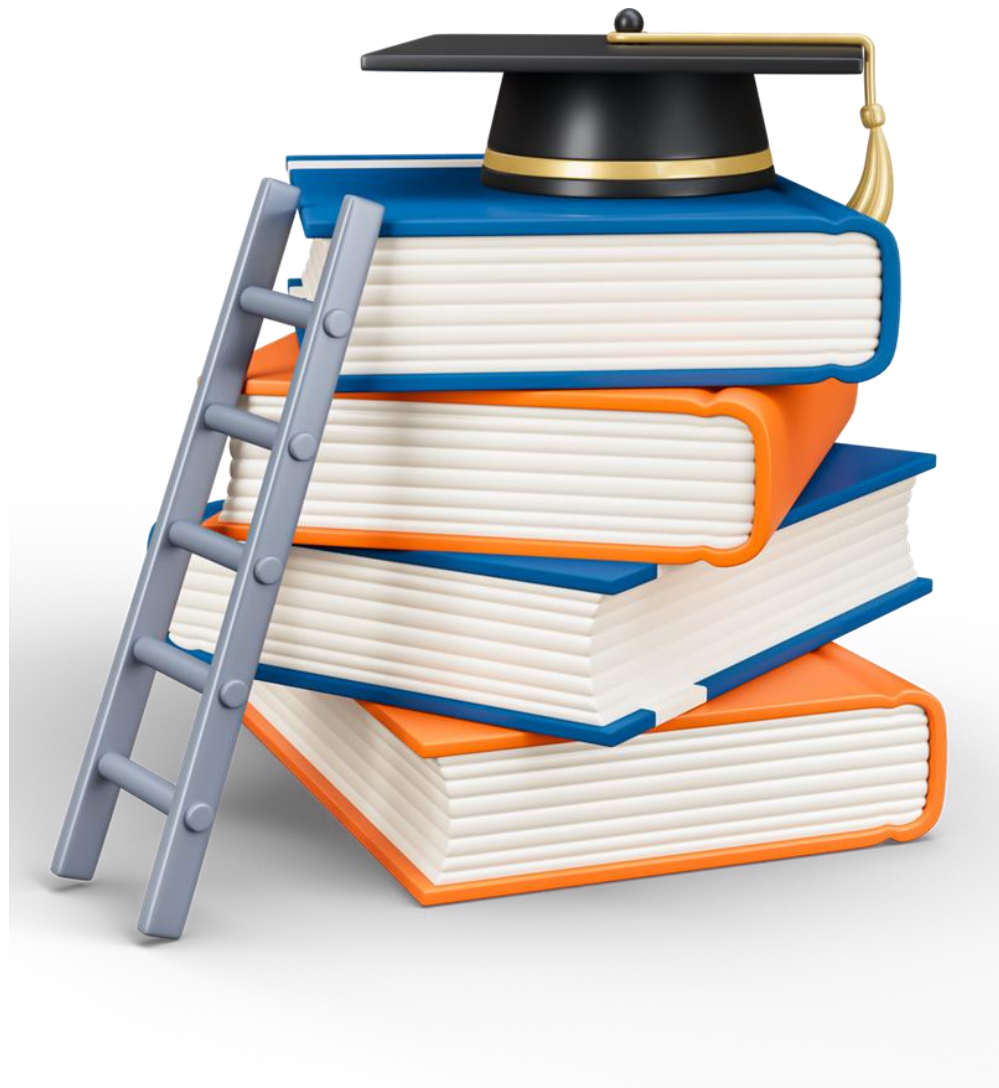
Ergashev Alisher

Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi
matematika fani metodisti

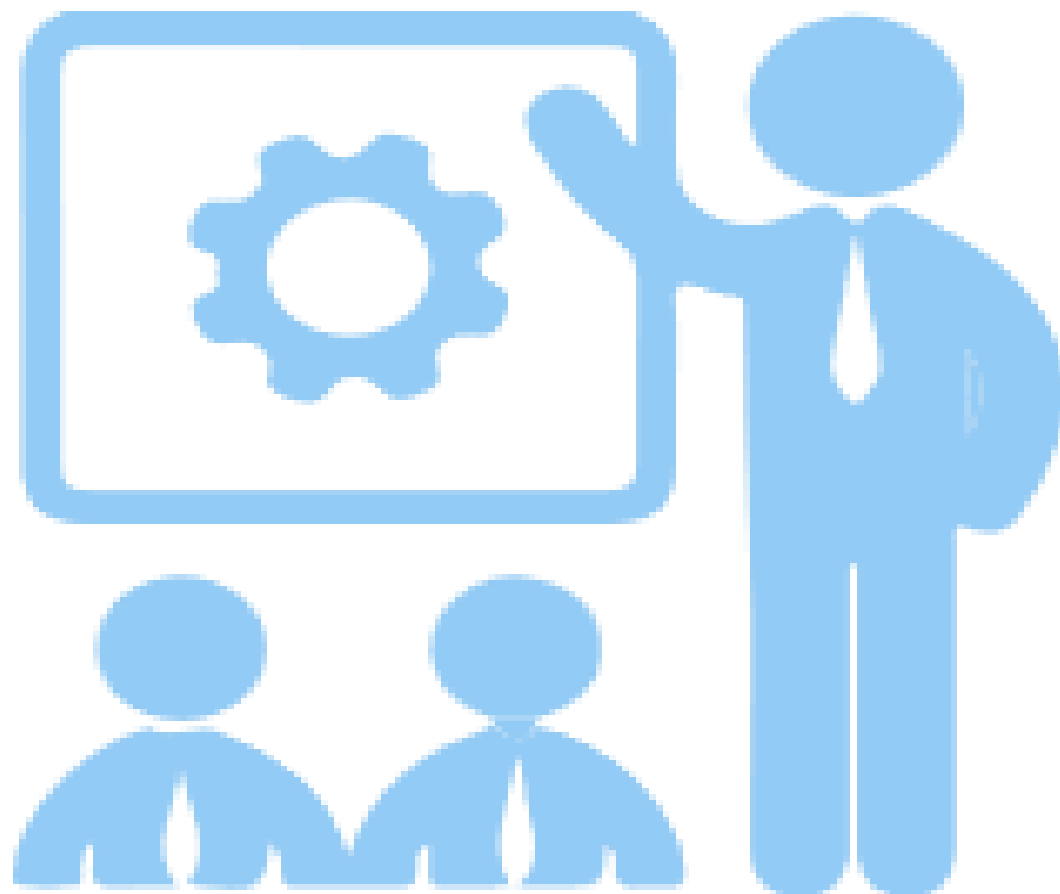

LOYIHA NIMA?

Muayyan muammoni hal qilish yoki yangi narsa yaratish uchun vaqt, mablag' va resurslardan foydalangan holda amalga oshiriladigan ishlar tizimi.

LOYIHAGA ASOSLANGAN TA'LIM

Loyihaga asoslangan ta'lim — bu o'quvchilar real hayotdagi muammolarni hal qilish orqali o'rganadigan o'qitish usuli.

Bunda o'quvchi biror mavzu yoki muammo asosida loyiha tayyorlaydi, ma'lumot to'playdi, tahlil qiladi, natija chiqaradi va uni taqdim etadi

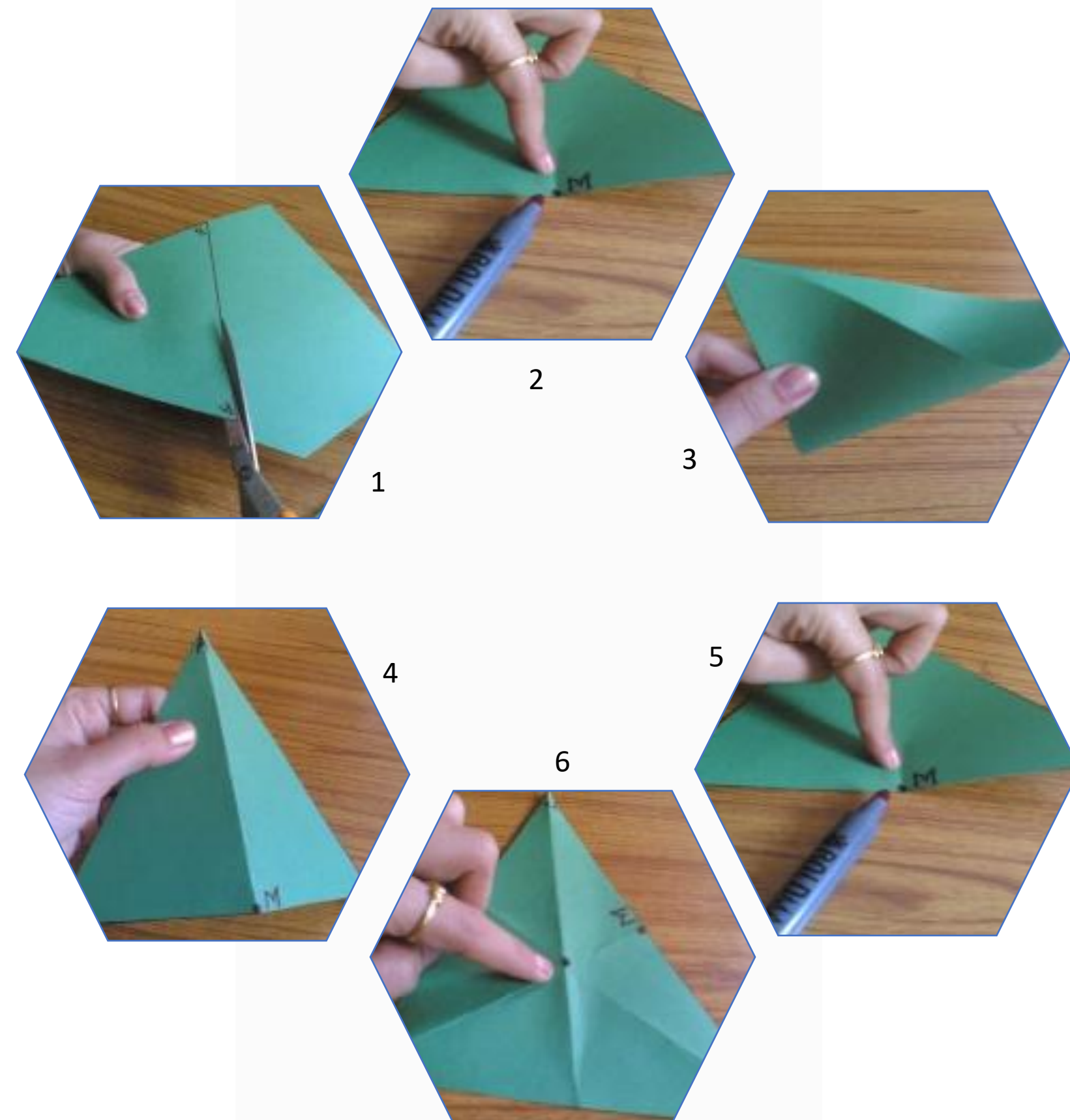
ASOSIY MAQSADI:

- ✓ **mustaqil fikrlashni**
- ✓ **ijodkorlikni**
- ✓ **muammoni hal qilish
ko'nikmasini**
- ✓ **jamoada ishlashni**

AMALIY MASHG'ULOT

IXTIYORIY UCHBURCHAK VA AYLANA MARKAZINI TOPISH

“Kundalik hayotda foizlarni qo‘llash”

Maqsad: foiz, nisbiy o‘sish va kamayish tushunchalarini amaliyotda qo‘llash.

Topshiriq: turli mahsulotlarga (kiyim, texnika, oziq-ovqat) chegirma yoki qo‘shimcha qiymat solig‘i misollarini toping.

3 ta misolni hisoblang: asl narxi, chegirmadan keyingi narx, foyda yoki zarar miqdorini aniqlang.

MISOL:

TELEFON NARXI 2 400 000 SO‘M,
15% CHEGIRMA BILAN SOTILDI.

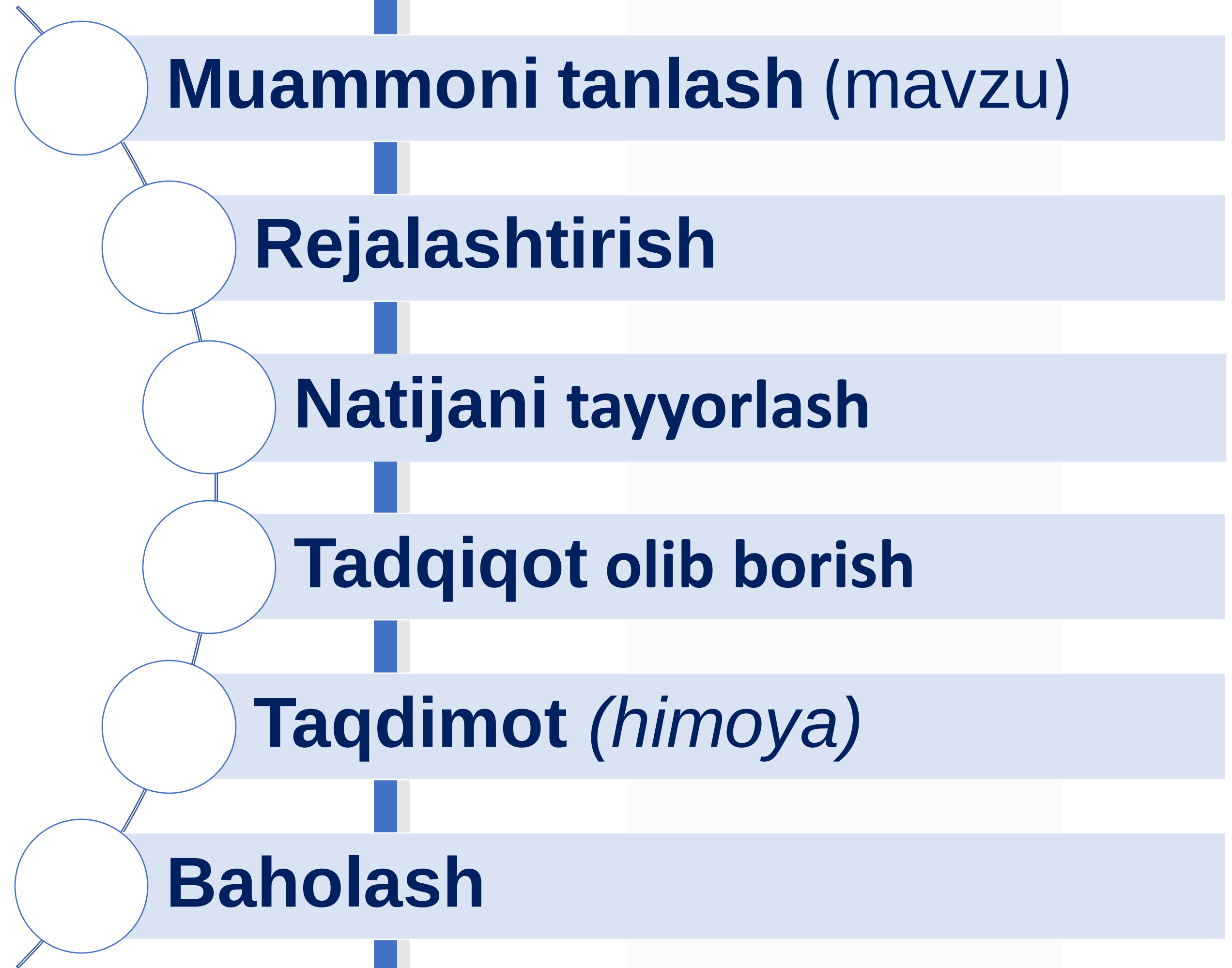
👉 **CHEGIRMADAN KEYINGI NARXNI TOPING.**

YECHIM:

$$2\,400\,000 \times 0.85 = 2\,040\,000 \text{ so‘m}$$

**LOYIHAGA
ASOSLANGAN
TA'LIM
BOSQICHLARI**

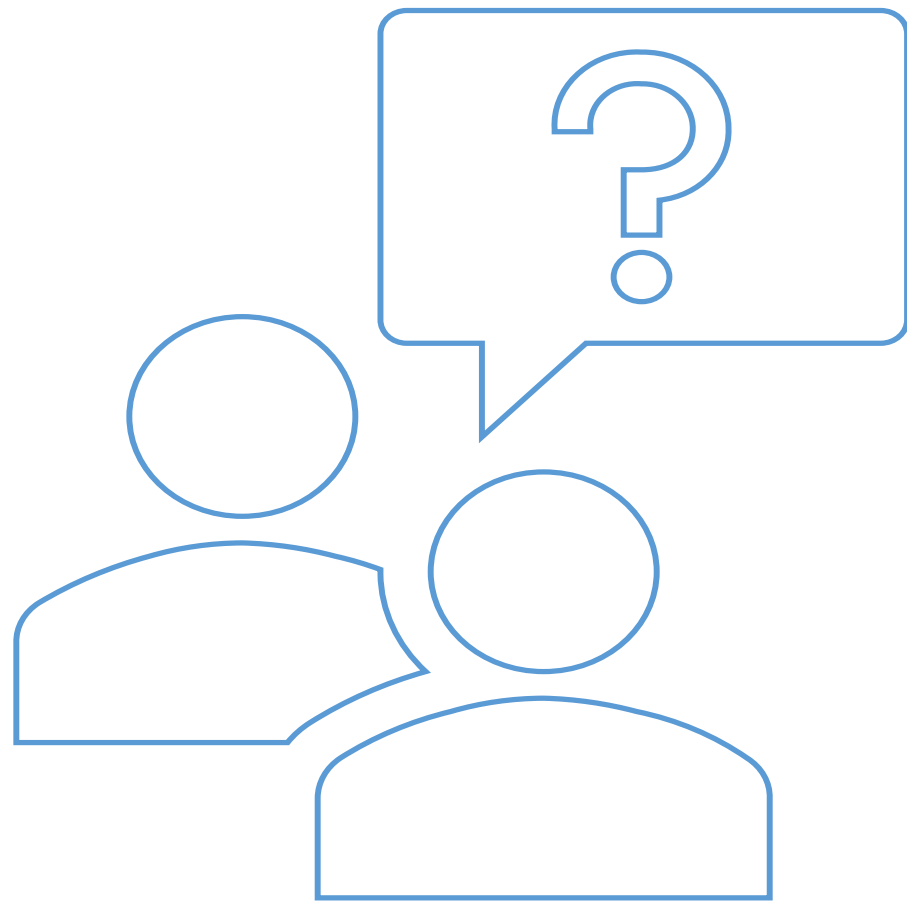
AFZALLIKLARI:

- ☒ O'quvchini faollashtiradi
- ☒ Bilimni hayot bilan bog'laydi
- ☒ Tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi
- ☒ Jamoada ishlashni o'rgatadi
- ☒ Mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi
- ☒ Kompetensiyalar shakllanadi

KAMCHILIKLARI

- ☒ Ko'p vaqt talab qiladi
- ☒ Har bir o'quvchi faol bo'lmasligi mumkin
- ☒ Baholash qiyin
- ☒ Resurslar va sharoit yetishmasligi
- ☒ O'qituvchidan katta tayyorgarlik talab etadi
- ☒ Nazariy bilimlar yetarlicha mustahkamlanmaydi

“MUAMMOGA ASOSLANGAN TA'LIM”

- ❖ Muammoga asoslangan ta'lim — bu o'quvchilarni tayyor ma'lumotni yodlashga emas, balki muammoni mustaqil tahlil qilib, yechim topishga o'rgatadigan ta'lim usuli
- ❖ O'qituvchi biror muammo beradi, o'quvchilar esa uning sababini topish, ma'lumot izlash va yechimini taklif qilish orqali o'rganadilar

MUAMMOGA ASOSLANGAN TA'LIMNING ASOSIY MAQSADI

- ❖ O'quvchini mustaqil fikrlaydigan, tahlil qiladigan va muammolarga amaliy yechim topa oladigan shaxs sifatida shakllantirish.
- ❖ Ya'ni, bu ta'lim turi: "Tayyor javobni eslab qolish emas, balki o'zi javob topishni o'rganish"ni maqsad qiladi.

AMALIY MASHG'ULOT

VAQTNI TEJASH JADVALI

Muammo: Bir o'quvchi har kuni 3 soat telefon o'yinlariga, 2 soat darsga, 1 soat sportga vaqt ajratadi. U darsga ajratilgan vaqtni 50 % ga oshirishni, telefon vaqtini esa 1 soatga kamaytirishni istaydi.

Savol: Uning yangi kunlik vaqt taqsimoti qanday bo'ladi?

**MUAMMOGA
ASOSLANGAN
TA'LIM
BOSQICHLARI**

Muammoni taqdim etish

Muammoni tahlil qilish

Ma'lumot yig'ish

Yechim ishlab chiqish

Natijani taqdim etish

Baholash va tahlil

MUAMMOGA ASOSLANGAN TA'LIMNING AFZALLIKLARI

1. Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi
2. Ijodkorlik va yangicha fikrlashni oshiradi
3. Amaliy bilim beradi
4. Tanqidiy fikrlashni shakllantiradi
5. Jamoada ishlash va muloqotni kuchaytiradi
6. O'quvchini faol va mas'uliyatli qiladi

MUAMMOGA ASOSLANGAN TA'LIMNING KAMCHILIKLARI

1. Ko'p vaqt talab etadi
2. Har bir o'quvchi faol bo'lmasligi mumkin
3. O'qituvchidan katta tayyorgarlik talab qiladi
4. Baholash murakkab
5. Resurslar va sharoit yetishmasligi
6. Nazariy bilimlar yetarlicha mustahkamlanmaydi

Loyihaga asoslangan va muammoga asoslangan ta'lim metodlari bir-biriga o'xshash bo'lsa-da, ularning **asosiy maqsadi, jarayoni va natijasi** jihatidan sezilarli farqlari bor.

Taqoslash mezonlari	Loyihaga asoslangan ta'lim	Muammoga asoslangan ta'lim	O'quvchilarning roli	O'quvchilar ijodkor, tadqiqotchi, loyiha rahbari sifatida faol ishtirok etadi.	O'quvchilar tahlilchi, muammoni hal etuvchi va yechim topuvchi sifatida ishtirok etadi.
Asosiy maqsad	O'quvchini amaliy loyihani ishlab chiqish, yaratish va taqdim etish orqali o'rganishga yo'naltiradi.	O'quvchini muayyan muammoni aniqlash, tahlil qilish va yechim topishga yo'naltiradi.	O'qituvchining roli	Yo'naltiruvchi, maslahatchi, loyiha jarayonini nazorat qiluvchi.	muammoni tahlil qilishga yordam beruvchi, yo'naltiruvchi.
Boshlanish nuqtasi	Ma'lum bir loyiha g'oyasi yoki topshirig'i asosida boshlanadi.	Ma'lum bir muammo yoki holat asosida boshlanadi.	Natijani baholash	Tayyor mahsulotning sifati, taqdimot va loyiha jarayoniga qarab baholanadi.	Muammoni tahlil qilish, dalillar va yechim asoslanganligiga qarab baholanadi.
Natija	Tayyor mahsulot, loyiha, model, taqdimot yoki amaliy ish hosil bo'ladi.	Muammoning yechimi yoki yechim bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.	Davomiyligi	Uzoq muddatli (bir necha hafta yoki oy davom etadi).	Nisbatan qisqa muddatli (bir necha dars yoki hafta davom etadi).
			Misol	"Maktab uchun energiya tejamkor chiroq modeli yaratish" loyihasi.	"Nima uchun elektr energiyasi isrofgarchiligi yuz beradi?" muammosini hal etish.

Ikkala metod ham:

- ✓ o'quvchilarda **faol ishtirok, mustaqil fikrlash, ijodkorlikni** kuchaytiradi;
- ✓ **an'anaviy o'qitishdagi passiv tinglovchilikni** bartaraf etadi;
- ✓ **haqiqiy hayot bilan bog'liq o'rganish muhitini** yaratadi.

Aniq fanlarni o‘qitishda loyihaga asoslangan ta’lim va muammoga asoslangan ta’lim texnologiyalaridan foydalanish

1. Dars rejasini tayyorlashda

- ❖ Har bir mavzuda **real hayot bilan bog‘langan loyiha yoki muammo** kiritish.
- ❖ O‘quvchilarga **savol yoki muammo** orqali darsni boshlang (*masalan, “Nega binolarni poydevori kvadrat shaklda bo‘ladi?”*).
- ❖ Dars maqsadini **“bilim olish” emas, “muammoni hal qilish”** shaklida belgilang.

2. Baholash tizimi

- ❖ An'anaviy “to‘g‘ri-javob” o‘rniga **jarayon, ijodkorlik, hamkorlik va natijaviylikni** baholang.
- ❖ Baholash mezonlari oldindan tushuntirilsin.
- ❖ O‘quvchi o‘z faoliyatini **refleksiya** orqali baholasin: “Bugun men nimani o‘rgandim?”, “Nimani yaxshilashim mumkin?”

3. O‘qituvchiga amaliy tavsiyalar

Har darsda **loyiha elementi** yoki **muammoli vaziyat** bo‘lishiga e’tibor bering.

Vizual va texnologik vositalardan (*diagramma, grafik, video, simulatsiya*) faol foydalaning.

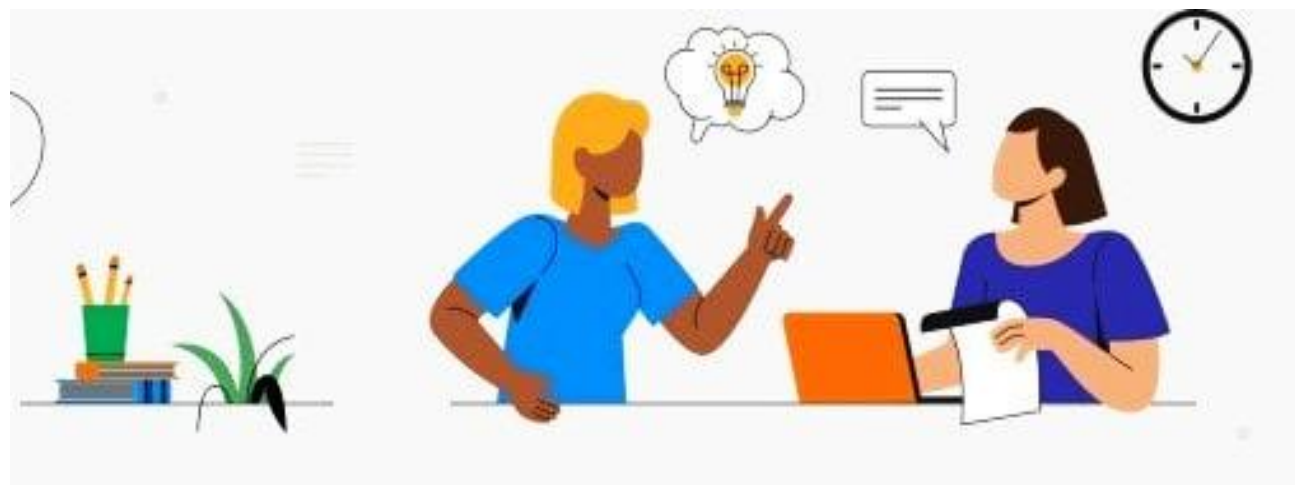
Darsda **guruh ishlari, rol o‘ynash, tajriba loyihasi** kabi shakllarni qo‘llang.

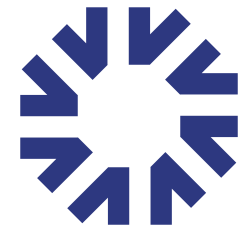
Loyiha va muammo yechimlarini **haqiqiy hayotga bog‘lang** — bu o‘quvchilarni qiziqtiradi va mas’uliyat hissini oshiradi.

4. Yakuniy tavsiya

“Loyihaviy va muammoli yondashuv — bu darsda faqat javobni topish emas, balki savolni to‘g‘ri qo‘yishni o‘rganishdir.”

O‘quvchi shunday darsda **tadqiqotchi, ijodkor va yechim topuvchi shaxs** sifatida shakllanadi.

E'tiboringiz uchun rahmat!